

***Kibun* ve *Kimochi* Sözcükleri ile Oluşan Eşdizimlerin Kavramsal Metafor Kuramı Açısından Değerlendirilmesi**

Gonca VAROĞLU¹

Öz

Kibun (気分) ve *kimochi* (気持ち), sözlük anlamları temel alındığında anlam ve kullanım açısından birbirinden ayırt edilmesi zor olan yakın anlamlı Japonca sözcüklerdir. Bu makalede, bu iki sözcüğün anlamsal ve kullanımsal farklılıklarını ortaya koymak amacıyla *kibun* (気分) ve *kimochi* (気持ち) sözcükleri ile birliklilik oluşturan eşdizimli yapılar kullanım sıklıkları ile birlikte ele alınarak, bu eşdizimler kavramsal metafor kuramı çerçevesinde değerlendirilmiştir. Çalışmanın örneklemini, BCCWJ Balanced Corpus of Contemporary Written Japanese adlı derlemde “*kibun* 気分/*kimochi* 気持ち + ilgeç + eylem” yapısında bulunan eşdizimler oluşturmaktadır. Çalışma sonucunda elde edilen bulgulara göre *kibun* (気分) tadı olan, bedeninde aşağı-yukarı hareket eden bir şeydir; *kimochi* (気持ち) ise anlaşılan, başkalarına iletilen, sözcüklerle ifade edilen ve bedende yer kaplayan bir şeydir.

Anahtar Sözcükler

Japonca
yakın anlam
kibun
kimochi
eşdizim
kavramsal metafor

Makale Hakkında

Geliş Tarihi: 05.10.2022

Kabul Tarihi: 01.03.2023

Doi:

10.20304/humanitas.1184910

Evaluation of Collocations with *Kibun* and *Kimochi* via Conceptual Metaphor Theory

Abstract

Kibun (気分) and *kimochi* (気持ち) are Japanese near-synonyms words difficult to distinguish from each other in terms of meaning and usage based on their dictionary definitions. In this article, in order to reveal the semantic and usage differences of these two words, the collocations that form with these words are evaluated within the framework of conceptual metaphor theory. The sample of the study consists of collocations in the structure of “*kibun* 気分/*kimochi* 気持ち + preposition + verb” in the corpus named BCCWJ Balanced Corpus of Contemporary Written Japanese. According to the findings of the study, *kibun* (気分) is something that has a taste and moves up and down in the body; *kimochi* (気持ち) is something that is understood, communicated to others, expressed in words and occupies space in the body.

Keywords

Japanese
near-synonyms
kibun
kimochi
collocation
conceptual metaphor

About Article

Received: 05.10.2022

Accepted: 01.03.2023

Doi:

10.20304/humanitas.1184910

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Doğu Dilleri ve Edebiyatları Bölümü, Nevşehir/Türkiye, goncavaroglu@nevsehir.edu.tr, ORCID: 0000-0002-0512-9327

Giriş

Japoncada benzer anlamlı sözcükler için kullanılan iki terim bulunmaktadır. Bunlar *dōgigo* (同義語) ve *ruigigo* (類義語) terimleridir. Japonca-Japonca sözlükte (Kenbō, 1982, s. 750 ve s. 1218) *dōgigo* (同義語), “temel anlamları aynı olan sözcükler”; *ruigigo* (類義語) ise “biçimleri farklı ancak anlamları çoğunlukla iç içe geçmiş sözcükler” olarak tanımlanmaktadır. Aynı sözlükte *dōgigo* (同義語) için “seyahat” anlamına gelen *tabi* (旅) ve *ryokō* (旅行); *ruigigo* (類義語) için “güzel” anlamına gelen *kirei* (きれい) ve *utsukushii* (美しい) sözcükleri örnek olarak verilmektedir. Bu tanımlara ve örneklere göre *dōgigo* (同義語) çoğu zaman birbiri yerine kullanılabilen eş anlamlı sözcükler; *ruigigo* (類義語) ise her zaman birbiri yerine kullanılamayan yakın anlamlı sözcüklerdir. Bu çalışmada yakın anlamlı Japonca sözcüklerden ikisi *kibun* (気分) ve *kimochi* (気持ち) ele alınmaktadır.

Japonca-Türkçe sözlükte (Demirci, 1998, s. 249, 253) *kibun* (気分) sözcüğü “**his, duygu, hâl**, ruh durumu, keyfiyet”; *kimochi* (気持ち) sözcüğü “**his, duygu, mizaç, hâl**” olarak karşılanmaktadır. Başka bir Japonca-Türkçe sözlükte (Takeuchi, 2000, s. 364, 371) *kibun* (気分) sözcüğü için “keyif, **duygu, ruh durumu**, mizaç, hava”; *kimochi* (気持ち) sözcüğü içinse “gönül, **duygu, ruh durumu**, duyarlık” karşılıkları yer almaktadır. Diğer bir Japonca-Türkçe/Türkçe-Japonca sözlükte (Kara, 2017, s. 158, 161) ise *kibun* (気分) sözcüğü “**ruh hâli**”; *kimochi* (気持ち) sözcüğü ise “**ruh hâli**, duygu, his” şeklinde karşılık bulmaktadır. Türkçe karşılıkları açısından bakıldığında bu iki sözcük benzer anlamlara sahiptir. Diğer taraftan, Japonca-İngilizce sözlükte (Yoshida ve Nakamura, 2009, s. 121-122) *kibun* (気分) sözcüğünün karşılığı “**feeling**, mood, frame of mind”; *kimochi* (気持ち) sözcüğünün karşılığı ise “**feeling**, how a person feels” olarak verilmektedir. İngilizce karşılıkları açısından da bu iki sözcüğün benzer anlamlara sahip olduğu görülmektedir. Japonca-Japonca sözlükte ise *kibun* (気分) ve *kimochi* (気持ち) sözcüklerinin anlamları aşağıdaki şekilde verilmektedir:

Kibun (気分) (Matsumura, 2019, s. 672):

1. *Sono tokidoki no bakuzen to shita kokoro-kimochi no jōtai.*

その時々 of 漠然とした心・気持ち of 状態。

O sıradaki belirsiz ruhsal-hissel durum.

2. *Karada no seiriteki-na jōtai ni ōjite okoru, kai fukai nado no kokoro no jōtai.*
Kimochi.

からだの生理的な状態に応じて起こる、快・不快などの心の状態。気持ち。

Bedenin fizyolojik durumuna göre oluşan hoşnutluk veya hoşnutsuzluk gibi bir ruh hali. His.

3. *Sono monogoto ni taishite dare mo ga motsu, tokuyū no kokoro no jōtai.*

その物事に対してだれもがもつ、特有の心の状態。

Herkesin bir şey hakkında sahip olduğu belirli ruhsal durum.

4. *Katagi. Kishō.*

気質。気性。

Mizaç. Yaradılış.

5. *Karada no seiri-tekina jōtai to missetsuna kankei o motsu, hikakuteki yowaku chōjikan jizoku suru kanjō no jōtai. → Jōdō.*

体の生理的な状態と密接な関係をもつ、比較的弱く長時間持続する感情の状態。→情動。

Vücudun fizyolojik durumuyla yakından ilişkili, nispeten zayıf ve uzun süreli duygusal durum. Duygu.

Kimochi (気持ち) (Matsumura, 2019, s. 677):

1. *Monogoto ni sesshita toki ni shōjiru, kanji ya kokorono naka no omoi.*

物事に接したときに生じる、感じや心の中の思い。

Bir nesneyle temas sırasında ortaya çıkan duygu veya düşünce.

2. *Karada no okareta jōtai ni ōjite okoru, kai fukai nado no kankaku. Kibun.*

からだのおかれた状態に応じて起こる、快・不快などの感覚。気分。

Bedenin bulunduğu duruma göre oluşan hoşnutluk veya hoşnutsuzluk gibi duyumlar. His.

3. *Monogoto ni taisuru kokoro no mochikata.*

物事に対する心のもち方。

Bir şeylere karşı ruhsal tutum.

4. *Jibun no kokorodzukai o kenson shite iu toki ni tsukau-go.*

自分の心遣いを謙遜していうときに使う語。

Birinin kendi düşüncesini alçak gönüllülikle ifade ederken kullanılan bir sözcük.

5. (*Fukushiteki ni mochiite*) *Hon no sukoshi. Chotto. Kokoromochi.*

(副詞的に用いて) ほんの少し。ちょっと。心持ち。

(Zarf olarak kullanıldığında) Az. Biraz. Birazcık.

Yukarıdaki sözlük anlamlarına bakıldığında *kibun* (気分) ve *kimochi* (気持ち) sözcüklerinin anlamlarının iç içe geçtiği görülmektedir. Ayrıca *kibun* (気分) sözcüğünün anlamları arasında *kimochi* (気持ち) sözcüğünün, *kimochi* (気持ち) sözcüğünün anlamları arasında *kibun* (気分) sözcüğünün bulunması dikkat çekmektedir. Bu durumda sözlüklerdeki açıklamalar, *kibun* (気分) ve *kimochi* (気持ち) sözcüklerinin anlamsal ve kullanımsal farklarının anlaşılmasında yetersiz kalmaktadır. Bu da bu çalışmanın çıkış noktasını oluşturmakta ve bu makalede aşağıdaki sorulara cevap aranmaktadır:

1. *Kibun* (気分) ve *kimochi* (気持ち) sözcükleri ile oluşan eşdizimler bu sözcüklerin anlam ve kullanım farkları hakkında ipucu sunar mı?

2. “*Kibun* 気分/*kimochi* 気持ち + ilgeç + eylem” yapısındaki eşdizimlerden *kibun* (気分) ve *kimochi* (気持ち) sözcüklerinin kavramlaştırılma şekillerine ulaşmak mümkün müdür?

Bu sorulara cevap bulmak amacıyla, bu çalışmada, kuramsal çerçeve bölümünde kavramsal metafor kuramına yer verildikten sonra, BCCWJ Balanced Corpus of Contemporary Written Japanese adlı derleme başvuru olarak, *kibun* (気分) ve *kimochi* (気持ち) sözcükleri ile oluşan “*kibun* 気分/*kimochi* 気持ち + ilgeç + eylem” yapısındaki eşdizimler tablolandırılmış ve bu eşdizimlerin tümce içindeki kullanımlarından hareketle bu sözcüklere ait kavramsal metaforlar belirlenmiştir. Örnek tümcelerin tamamı da bu derlemden alınmıştır.

Alanyazında *kibun* (気分) ve *kimochi* (気持ち) sözcükleri üzerine yapılmış birçok araştırma bulursa da bu makale, bu sözcüklerle oluşan eşdizimleri kavramsal metafor kuramı açısından ele alması bakımından diğer çalışmalardan farklı olup, makalenin bu yönüyle alana katkı sağlayacağı ve yakın anlamlı sözcük araştırmalarına yeni bir bakış açısı getireceği düşünülmektedir.

Konuyla İlgili Çalışmalar

Iwasa (2011) Japonca anadili konuşucularının yakın anlamlı sözcükleri farkında olmadan ayırt edip kullandıklarını ancak yabancı dil olarak Japonca öğrenenlerin yeterli açıklama yapılmadığı takdirde bu sözcüklerin anlam ve kullanım farkını bilmelerinin

mümkün olmadığını belirterek *kibun* (気分) ve *kimochi* (気持ち) sözcüklerini bu duruma örnek olarak vermektedir. Bununla paralel olarak, Han (2019) *kibun* (気分), *kimochi* (気持ち) ve *kigen* (機嫌) sözcükleri üzerine yaptığı araştırmada Japonca anadili konuşucularının bu sözcüklerin anlamsal ve kullanımsal farkları konusunda zorlanmadıklarını ancak Koreli Japonca öğrencilerinin bu üç sözcüğü ayırt etmede güçlük çektiklerini belirtmektedir. Üstelik anadili Korece olan öğrencilerin Japonca seviyeleri arasındaki farkın anket sonucunda anlamlı bir fark oluşturmadığı sonucuna ulaşmıştır. Shenghua ve Chunhui (2020) de çalışmalarında *kigen* (機嫌), *kibun* (気分) ve *kimochi* (気持ち) sözcüklerinin kullanım sıklığının yüksek olduğunu ancak üçünü birbirinden ayırt etmenin kitaplardaki ve sözlüklerdeki basit örneklerle mümkün olmayacağını ifade etmektedir. Araştırmacılar, bu çalışmanın sonucunda *kigen* (機嫌) sözcüğünün daha çok 3. tekil şahıs için, *kibun* (気分) sözcüğünün çoğunlukla 1. tekil şahıs için kullanıldığını; *kimochi* (気持ち) sözcüğü içinse böyle bir şahıs kısıtlaması olmadığını belirtmişlerdir. Ayrıca yine bu çalışmanın sonucuna göre *kigen* (機嫌) çoğunlukla kendiliğinden, *kibun* (気分) ve *kimochi* (気持ち) ise dış kaynaklıdır. Ancak *kibun* (気分) sözcüğü, *kimochi* (気持ち) sözcüğüne göre daha geçici bir ruh halini ifade etmektedir. Yoshida (2005) ise, *kibun* (気分) ve *kimochi* (気持ち) sözcüklerini anlamsal açıdan ele aldığı çalışmasında, bu sözcükleri *kokoro* (心) ve *ki* (気) sözcükleri ile karşılaştırmıştır. Çok sayıda örneğe yer verdiği çalışmada bu dört kavram arasındaki ilişkiyi inceleyerek sonuçta bu kavramların tanımını yapmıştır. Başka bir çalışmada ise Aprilani (2019), Banana Yoshimoto'nun *Kitchen* adlı eserinde geçen *kibun* (気分), *kimochi* (気持ち) ve *kigen* (機嫌) sözcüklerini biçimsel ve işlevsel açıdan analiz etmektedir. Araştırma sonucuna göre *kibun* (気分) sözcüğü psikolojik ve fizyolojik durumu; *kimochi* (気持ち) sözcüğü ruh halini, duygu ve düşünceleri; *kigen* (機嫌) sözcüğü ise başkalarının ruh halini ve sağlık durumunu ifade etmek için kullanılmaktadır.

Yukarıdaki çalışmalardan anlaşıldığı üzere insanların duygusal ve ruhsal durumlarını, hislerini ve düşüncelerini aktarmak için kullandıkları *kibun* (気分) ve *kimochi* (気持ち) sözcükleri birçok araştırmaya konu olmuş ve olmaya da devam etmektedir. Bazı çalışmalarda bu iki sözcüğe *kigen* (機嫌) sözcüğünün de dâhil edildiği görülmektedir. Ancak yukarıdaki çalışmalardan *kibun* (気分) ve *kimochi* (気持ち) sözcüklerine kıyasla *kigen* (機嫌) sözcüğünün anlam ve kullanım alanlarının yeterince betimlendiği anlaşılmaktadır. Bununla birlikte BCCWJ adlı derleme göre *kibun* (気分), *kimochi* (気持ち) ve *kigen* (機嫌) sözcükleri

kullanım sıklığı açısından karşılaştırıldığında *kigen* (機嫌) sözcüğünün kullanım sıklığı sadece 1,800 iken *kibun* (気分) sözcüğünün kullanım sıklığı 8,004 ve *kimochi* (気持ち) sözcüğünün kullanım sıklığı 20,837'dir. Bu sebeplerle bu çalışmada *kigen* (機嫌) sözcüğü kapsam dışı bırakılmıştır.

Kavramsal Metafor Kuramı

Doğrudan anlamakta zorlanılan bir kavram alanının, daha iyi bilinen bir kavram alanı vasıtasıyla anlaşılmasını sağlayan bilişsel yapıya “kavramsal metafor” denmektedir (Lakoff ve Johnson, 1980, s. 5). Başka bir deyişle, kavramsal metafor, daha somut kavramlar aracılığı ile daha soyut kavramlara ulaşmayı mümkün kılan zihinsel bir süreçtir. Kavramsal metafor kuramında daha soyut olan kavramsal alana hedef alan, daha somut olan kavramsal alana ise kaynak alan denmektedir.

Bilişsel dilbilimciler metaforu insan düşüncesinin temel bir parçası olarak kabul etmektedir (Gibbs, 2008; Kövecses, 2010). Lakoff (1993)'a göre, dildeki metaforik ifadeler kavramsal metaforun su yüzüne çıkmış görüntüleridir. Dolayısıyla, kavramsal metaforlar, günlük dil kullanımı sırasında karşılaşılan metaforik ifadelerin genellenmesi sonucunda ortaya çıkmaktadır. Örneğin “ZAMAN PARADIR (TIME IS MONEY)” kavramsal metaforuna ilişkin dilsel metafor örneklerinden bazıları aşağıdaki gibidir (Lakoff ve Johnson, 2010, s. 30):

Zamanımı harcıyorsun.

Bu cihaz saatlerini kurtaracak.

Sana harcayacak vaktim yok.

Bu patlak lastik bir saati meâl oldu.

Zamanımı tüketiyorsun.

Zamanımın çoğunu ona harcadım.

Pinpon için biraz zaman ayır.

Hastalandığımda çok zaman yitirdim.

Lakoff ve Johnson (2010), ZAMAN PARADIR kavramsal metaforu altında yer alan dilsel metaforlardan bazılarının özellikle paraya (harcamak), bazılarının sınırlı kaynaklara (tüketmek), bazılarının da değerli metalara (yitirmek) atıfta bulunduğunu belirtmektedir.

Bu çalışmada, yukarıdaki bilgiler temel alınarak, hedef alanı oluşturan *kibun* (気分) ve *kimochi* (気持ち) sözcüklerinin hangi kaynak alanlar dolayısıyla hangi kavramsal metaforlarla kavramlaştırıldığı betimlenmektedir.

Yöntem

Her dilde deyim ve atasözleri gibi kalıplaşmış dil öğeleri bulunmakla beraber sıklıkla bir arada kullanılan çok sayıda sözcük birlikteliğine rastlanmaktadır. Bu sözcük birlikteliklerine eşdizim denmektedir. Teorik açıdan eşdizimlilik kavramını ilk olarak ortaya atan Firth (1968), bir sözcüğün anlamının tek başına eksik olduğunu, sözcüğün diğer sözcüklerle birlikteliğinin sözcük anlamını ortaya çıkardığını savunmaktadır. Bu görüşün benimsendiği bu çalışmada, *kibun* (気分) ve *kimochi* (気持ち) sözcüklerinin anlam ve kullanım özelliklerine ulaşmak amacıyla, bu sözcüklerin diğer sözcüklerle oluşturdukları birlikteliklere yani eşdizimlere başvurulmuştur. Dolayısıyla araştırmada derlem temelli bir yöntem izlenmiştir. Ele alınan eşdizimlerin yapısı aşağıdaki gibi sınıflandırılmıştır:

1. “*kibun* 気分/*kimochi* 気持ち + ilgeç”
2. “*kibun* 気分/*kimochi* 気持ち + *o* を ilgeci + eylem”
3. “*kibun* 気分/*kimochi* 気持ち + *ga* が ilgeci + eylem”
4. “*kibun* 気分/*kimochi* 気持ち + *ni* に ilgeci + eylem”
5. “*kibun* 気分/*kimochi* 気持ち + *de* で ilgeci + eylem”
6. “*kibun* 気分/*kimochi* 気持ち + *wa* は ilgeci + eylem”

Derlemde yukarıdaki eşdizimsel yapıların dışında *kibun* (気分) ve *kimochi* (気持ち) sözcükleri ile oluşan farklı birliktelikler de bulunmaktadır. Ancak bu çalışma, kullanım sıklığı açısından yüksek olanlar ve “*kibun* 気分/*kimochi* 気持ち + ilgeç + eylem” şeklinde oluşan eşdizimlerle sınırlandırılmıştır.

Bulgular

Bu bölümde, öncelikle *kibun* (気分) ve *kimochi* (気持ち) sözcükleri ile oluşan eşdizimler, kullanım sıklık durumlarına göre tablolaştırılmış ve ardından yöntem bölümünde belirtilen yapıdaki eşdizimler tümce içinde ele alınarak, *kibun* (気分) ve *kimochi* (気持ち) sözcükleri kavramsal metafor kuramı açısından çözümlenmiştir.

***Kibun* (気分) ve *Kimochi* (気持ち) Sözcükleri ile Oluşan Eşdizimler ve Bu Eşdizimlerin Kavramsal Metafor Kuramı Açısından Değerlendirilmesi**

Aşağıda *kibun* (気分) ve *kimochi* (気持ち) sözcükleri ile oluşan eşdizimler kullanım sıklıkları ile birlikte tablolaştırılarak sunulmaktadır.

Tablo 1

“*Kibun* 気分/*Kimochi* 気持ち + ilgeç” Şeklinde Oluşan Eşdizimlerin Kullanım Sıklıkları

“ <i>Kibun</i> 気分 + ilgeç” eşdizimi	Sıklık	“ <i>Kimochi</i> 気持ち + ilgeç” eşdizimi	Sıklık
<i>kibun o</i> 気分を	795	<i>kimochi o</i> 気持ちを	4264
<i>kibun ga</i> 気分が	774	<i>kimochi ga</i> 気持ちが	3389
<i>kibun ni</i> 気分	1962	<i>kimochi ni</i> 気持ち	2878
<i>kibun de</i> 気分	636	<i>kimochi de</i> 気持ち	1644
<i>kibun wa</i> 気分	173	<i>kimochi wa</i> 気持ち	1348

Tablo 1’de *kibun* (気分) ve *kimochi* (気持ち) sözcüklerinin ilgeçlerle oluşturduğu birliktelikler ve bu birlikteliklerin kullanım sıklıkları görülmektedir. “*kimochi* 気持ち + ilgeç” şeklinde oluşan eşdizimlerin “*kibun* 気分 + ilgeç” yapısındaki birlikteliklere kıyasla sayısal değerlerinin oldukça yüksek olduğu dikkat çekmektedir. Ancak elbette sadece bu tabloya bakarak bu sözcüklerin anlamları hakkında fikir yürütmek mümkün değildir. Bu tablo bu sözcüklerin ilgeçlerle kullanımı konusunda nicel anlamda bilgi sunmaktadır. *Kibun* (気分) ve *kimochi* (気持ち) sözcüklerinin anlamsal benzerlik ve farkları konusunda fikir edinebilmek içinse “*kibun* 気分/*kimochi* 気持ち + ilgeç” şeklinde oluşan eşdizimlerin hangi eylemlerle birliktelik oluşturduğu önemli olup, aşağıda eylemlerle oluşan eşdizimler kullanım sıklıkları ile birlikte ayrı ayrı ele alınmaktadır.

Tablo 2

“*Kibun* 気分/*Kimochi* 気持ち + o を ilgeci + eylem” Şeklinde Oluşan Eşdizimlerin Anlamları ve Kullanım Sıklıkları

“ <i>Kibun</i> 気分 + o を ilgeci + eylem” eşdizimi	Sıklık	“ <i>Kimochi</i> 気持ち + o を ilgeci + eylem” eşdizimi	Sıklık
<i>kibun o ajiwau</i> 気分を味わう (hissi tatmak)	91	<i>kimochi o motsu</i> 気持ちを持つ (hissine sahip olmak)	272
<i>kibun o gaisuru</i> 気分を害する (gücenmek)	75	<i>kimochi o ...iru</i> 気持ちを…いる	270

		Örnek: <i>kimochi o shitte iru</i> 気持を知っている (hissini bilmek)	
		* <i>iru</i> いる yardımcı eyleminin önündeki eyleme göre anlam değişmektedir.	
<i>kibun o kaeru</i> 気分を変える (ruh halini değiştirmek)	51	<i>kimochi o tsutaeru</i> 気持を伝える (duygusunu iletmek)	251
<i>kibun o....iru</i> 気分を...いる	36	<i>kimochi o ....suru</i> 気持を...する	167
Örnek: <i>kibun o han-eishite iru</i> 気分を反映している (ruhunu yansıtıyor)		Örnek: <i>kimochi o kotobani suru</i> 気持ちを言葉にする (duygusunu/hislerini kelimelere dökmek)	
* <i>iru</i> いる yardımcı eyleminin önündeki eyleme göre anlam değişmektedir.		* <i>suru</i> する yardımcı eyleminin önündeki sözcüğe göre anlam değişmektedir.	
<i>kibun o moriageru</i> 気分を盛り上げる (neşelendirmek)	31	<i>kimochi o....kureru</i> 気持を...くれる	111
		Örnek: <i>kimochi o shimeshite kureru</i> 気持ちを示してくれる (duygusunu göstermek)	
		* <i>kureru</i> くれる yardımcı eyleminin önündeki eyleme göre anlam değişmektedir.	

Yukarıdaki tabloda derlem sözlüğünde ilk beş sırada yer alan eşdizimli yapılar ele alınmaktadır. Dolayısıyla “*kibun* 気分/*kimochi* 気持ち + *o* を ilgeci + eylem” şeklinde oluşan birlikteliklerin tamamı yukarıdaki tablo ile sınırlı değildir. Tablonun bu haline bakıldığında *kibun* (気分) ve *kimochi* (気持ち) sözcüklerinin çoğunlukla farklı eylemlerle eşdizim oluşturduğu görülmekte olup, bu durumun bu sözcüklerin kullanımları hakkında fikir verdiği düşünülmektedir. Anlam açısından değerlendirildiğinde ise farklı eylemlerle oluşturdukları eşdizimler sayesinde bu sözcüklerin anlamsal ayrımlarının da bir miktar anlaşıldığı söylenebilir. Ancak Türkçe karşılıklarına bakıldığında her iki sözcüğün de “his” veya “duygu” olarak çevrildiği görülmektedir. Bu durum ise bu sözcüklerin birbiri ile yer değiştirebileceğini düşündürmektedir. Diğer taraftan yardımcı eylemlerle oluşan eşdizimlerin, yardımcı eylemin önündeki sözcüklerle birlikte ele alınmadığı takdirde bu sözcükler ile ilgili herhangi bir anlama ulaşmanın mümkün olmadığı anlaşılmaktadır. Bu sebeple, *kibun* (気分) ve *kimochi* (気持ち) sözcüklerinin anlamsal farklarının anlaşılması için bu eşdizimlerin

aşağıda tümce içindeki kullanımları ile birlikte ele alınmasının daha anlamlı olacağı düşünülmektedir.

1. *Taitanikku no kibun o ajiwau koto ga dekimasu.*

タイタニックの気分を味わうことができます。

Titanik hissini tadabilirsiniz.

Temel anlamı “ağza alınan bir yiyecek ya da içeceğin tadına bakmak” olan *ajiwau* (味わう) sözcüğü yukarıdaki tümcede *kibun* (気分) ile eşdizim oluşturmuş ve bu sözcüğü tadılan bir şey olarak kavramlaştırmıştır. Buradan hareketle *KIBUN TADILAN BİR ŞEYDİR* kavramsal metaforuna ulaşılmaktadır.

2. *Atashi ga kibun o gaisuru ka dō ka wa shinpaishinaide.*

あたしが気分を害するかどうかは心配しないで。

Gücenip gücenmediğim (konusunda) endişe etme.

2 numaralı tümcede ise, *kibun* (気分) sözcüğü *gaisuru* (害する) eylemi ile eşdizim oluşturmaktadır. Bu sözcük “zarar vermek” anlamına gelmektedir. Dolayısıyla bu eşdizimin temelinde *KIBUN ZARAR GÖREN BİR ŞEYDİR* kavramsal metaforu bulunmaktadır.

3. *Ashita kara, kibun o kaete, ikite ikou to omoimasu.*

明日から、気分を変えて、生きて行こうと思います。

Yarımdan itibaren, ruh halimi değiştirip, yaşamaya devam edeyim diye düşünüyorum.

Kaeru (変える) eylemi “önceki ile farklı bir duruma getirmek” anlamına gelmektedir. Örneğin bir şeyin rengini değiştirmek anlamında bu eylem kullanılır. Bu durumda, yukarıdaki tümcedeki eşdizimden hareketle *KIBUN DEĞİŞEN BİR ŞEYDİR* kavramsal metaforuna ulaşılmaktadır.

4. *Magii no sakuhin wa kanojo no kibun o hanei shite ita.*

マギーの作品は彼女の気分を反映していた。

Maggie'nin çalışması onun ruh halini yansıtıyordu.

4 numaralı tümcede ise *kibun* (気分) sözcüğü *haneisuru* (反映する) eylemi ile eşdizim oluşturmaktadır. Bu eylem “özün dışı vurması” anlamına gelmektedir. Dolayısıyla bu eşdizim *KIBUN DIŞA YANSIYAN BİR ŞEYDİR* kavramsal metaforunu işaret etmektedir.

5. *Otenki no yo-sa ga, tanoshii kibun o sarani moriagete imasu.*

お天気のよさが、楽しい気分をさらに盛り上げています。

Güzel hava eğlenceli ruh halimi daha da neşelendiriyor.

Moriageru (盛り上げる) eylemi “yığmak, yükseltmek” anlamlarına gelmektedir. Yukarıdaki tümcede neşeli olan ruh halinin daha yükseltilmesi, coşturulması söz konusu olduğundan buradaki eşdizimin temelinde *KIBUN YÜKSELEN/COŞAN BİR ŞEYDİR* kavramsal metaforu bulunmaktadır.

6. *Kodomo-tachi mo sono kimochi o motte iru.*

子供たちもその気持ちを持っている。

Çocuklar da öyle bir duyguya sahip.

6 numaralı tümcede *kimochi* (気持ち) sözcüğü *motsu* (持つ) eylemi ile eşdizim oluşturmaktadır. *Motsu* (持つ) eylemi temelde “tutmak, sahip olmak” anlamlarına gelir. Bu eşdizimden ise *KIMOCHI SAHİP OLUNAN BİR ŞEYDİR* kavramsal metaforuna ulaşılmaktadır.

7. *Kare wa watashi no kimochi o shitte imasu.*

彼は私の気持ちを知っています。

O benim duygularımı biliyor.

Shiru (知る) eylemi “bilmek” anlamına gelmektedir. Dolayısıyla bu eşdizim *KIMOCHI BİLİNEN/ANLAŞILAN BİR ŞEYDİR* kavramsal metaforunu işaret etmektedir.

8. *Gutaitekina hyōgen de, kimochi o tsutaeyō.*

具体的な表現で、気持ちを伝えよう。

Somut ifadelerle, duygularımızı iletelim/aktaralım.

8 numaralı tümcede *kimochi* (気持ち) sözcüğünün *tsutaeru* (伝える) eylemi ile eşdizim oluşturduğu görülmektedir. *Tsutaeru* (伝える) eyleminin temel anlamı “iletmek, aktarmak, söylemek”tir. Bu eşdizimden ise *KIMOCHI İLETİLEN BİR ŞEYDİR* kavramsal metaforuna ulaşılmaktadır.

9. *Kansha no kimochi o kotoba ni shite kudasai.*

感謝の気持ちを言葉にしてください。

Minnet duygunuzu (minnettarlığınızı) kelimelere dökün lütfen.

9 numaralı tümcede ise *kotoba ni suru* (言葉にする) bir eşdizim olup, *kimochi* (気持ち) sözcüğü ile de yeni bir eşdizim oluşturmaktadır. *kotoba ni suru* (言葉にする) “kelimelere

dökmek” anlamına geldiğinden bu eşdizimden *KIMOCHI* KELİMELERE DÖKÜLEN BİR ŞEYDİR kavramsal metaforuna ulaşılmaktadır.

10. *Kotoba yori kōdō de kimochi o shimeshite kureru.*

言葉より行動で気持ちを示してくれる。

Duyularını kelimelerle değil davranışlarla gösterir (sağ olsun).

10 numaralı tümcede *kimochi o shimeshite kureru* (気持ちを示してくれる) şeklinde oluşan eşdizim 8 numaralı örnekteki gibi *kimochi o tsutaeru* (気持ちを伝える) eşdizimi ile benzer bir anlama sahiptir. *Shimesu* (示す) eylemi “göstermek” anlamına geldiğinden bu eşdizim de *KIMOCHI* GÖSTERİLEN/ANLATILAN BİR ŞEYDİR kavramsal metaforunu işaret etmektedir.

Tablo 3

“*Kibun* 気分/*Kimochi* 気持ち + *ga* が ilgeci + *eylem*” Şeklinde Oluşan Eşdizimlerin Anlamları ve Kullanım Sıklıkları

“ <i>Kibun</i> 気分 + <i>ga</i> が ilgeci + <i>eylem</i> ” eşdizimi	Sıklık	“ <i>Kimochi</i> 気持ち + <i>ga</i> が ilgeci + <i>eylem</i> ” eşdizimi	Sıklık
<i>kibun ga</i> .... <i>iru</i> 気分が...いる	67	<i>kimochi ga aru</i> 気持ちがある (hissi var/olmak)	437
<i>kibun ga</i> .... <i>kuru</i> 気分が...くる	47		
<i>kibun ga</i> .... <i>suru</i> 気分が...する	40		
<i>kibun ga</i> .... <i>naru</i> 気分が...なる	40		
*yardımcı eylemlerin önündeki eyleme göre anlam değişmektedir.			
<i>kibun ga ajiwaeru</i> 気分が味わえる (hissini tadabilmek)	34	<i>kimochi ga wakaru</i> 気持ちが分かる (hissini/duygusunu anlamak/bilmek)	297
<i>kibun ga ochi komu</i> 気分が落ち込む (morali bozulmak)	27	<i>kimochi ga</i> .... <i>iru</i> 気持ちが...いる	270
		<i>kimochi ga</i> .... <i>kuru</i> 気持ちが...くる	196
		<i>kimochi ga</i> .... <i>naru</i> 気持ちが...なる	144
		<i>kimochi ga</i> .... <i>suru</i> 気分が...する	139
*yardımcı eylemlerin önündeki eyleme göre anlam değişmektedir.			

<i>kibun ga sugureru</i> 気分が優れる (kendini iyi hissetmek)	26	<i>kimochi ga tsutawaru</i> 気持が伝わる (duyguyu aktarmak, duygunun aktarılması/iletilmesi)	101
*Örnek cümleler incelendiğinde çoğunlukla <i>kibun ga sugurenai</i> 気分が優れない şeklinde eylemin olumsuz çekiminin kullanıldığı görülmektedir.			
<i>kibun ga hareru</i> 気分が晴れる (rahatlamak)	25	<i>kimochi ga ochitsuku</i> 気持が落ち着く (sakinleşmek)	96

---

3 numaralı tabloda “*kibun* 気分/*kimochi* 気持ち + *ga* が ilgeci + eylem” şeklinde oluşan eşdizimler, kullanım sıklıklarına göre sıralanmıştır. Yardımcı eylemlerle oluşan birlikteliklerin de oldukça fazla olduğu görülmektedir. Ancak yardımcı eylemlerle oluşan bu eşdizimlerin, *kibun* (気分) ve *kimochi* (気持ち) sözcüklerinin kullanımı ve anlamı konusunda fikir verdiğini söylemek zordur. Tablodaki diğer eşdizimlere bakıldığında ise *kibun* (気分) ve *kimochi* (気持ち) sözcüklerinin hangi eylemlerle daha sık kullanıldıkları, *kimochi* (気持ち) sözcüğüyle oluşan eşdizimlerin, *kibun* (気分) sözcüğüyle oluşan eşdizimlere göre kullanım sıklıklarının çok daha fazla olduğu anlaşılmaktadır. Ancak sadece bu tabloya bakarak iki sözcük arasındaki anlamsal farklılık konusunda bir karara varmanın mümkün olmadığı açıktır. Dolayısıyla bu eşdizimler aşağıda tümce içinde değerlendirilmektedir.

11. *Takayamateki na kibun ga ajiwaeru Iwasugeyama e wa, koko kara noboru to benri de aru.*

高山的な気分が味わえる岩菅山へは、ここから登ると便利である。

Yüksek dağ hissinin tadını çıkarabileceğiniz Iwasuge Dağı’na buradan tırmanmak uygundur.

ajiwau (味わう) eyleminin temel anlamı “ağza alınan bir yiyecek ya da içeceğin tadına bakmak” şeklindedir. Ancak yukarıdaki cümlelerde “yüksek dağ *hissini tatmak*” ve “lüks *hissini tatmak*” şeklinde bir yiyecek ya da içecekle alakalı olmayan birliktelikler dikkat çekmektedir. Bu eşdizimden hareketle **KIBUN TADI OLAN/TADILAN BİR ŞEYDİR** kavramsal metaforuna ulaşılmıştır.

12. *Kibun ga ochi-konda toki ni tsukau to genkininaru oiru.*

気分が落ち込んだときに使うと元気になるオイル。

Keyifsiz hissettiğinizde sizi neşelendirecek bir yağ.

12 numaralı tümcede *kibun* (気分) sözcüğü *ochikomu* (落ち込む) birleşik eylemi ile eşdizim oluşturmaktadır. *Ochikomu* (落ち込む) birleşik eylemi “morali bozuk olmak, keyifsiz olmak” anlamına gelmektedir. Bu birleşik eylemi oluşturan *ochiru* (落ちる) “düşmek” *komu* (込む) ise “içermek, dahil olmak” anlamlarındadır. Buradan hareketle bu eşdizimden *KIBUN DÜŞEN/ALÇALAN BİR ŞEYDİR* kavramsal metaforuna ulaşmak mümkündür.

13. *Tonikaku, kibun ga sugurenai nja na.*

とにかく、気分がすぐれないんじゃないな。

Her neyse, kendimi iyi hissetmiyorum.

Sugureru (優れる) eylemi “benzerlerine göre üstün düzeyde olmak” anlamına gelmektedir. Bu eylem özellikle yetenek, görünüş ve değer gibi şeylerin üstünlüğünü ifade etmek için kullanılmaktadır. *Kibun* (気分) sözcüğü ile oluşan eşdizimde ise çoğunlukla olumsuz çekimde kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu eşdizimden ulaşılan *KIBUN ÜSTÜN DÜZEYDE OLAN/OLMAYAN BİR ŞEYDİR* kavramsal metaforudur.

14. *Saikin nanka kibun ga harenai.*

最近なんか気分が晴れない。

Bu günlerde ruh halim açmıyor.

(Bu günlerde kendimi iyi hissetmiyorum.)

hareru (晴れる) eylemi kendi içinde barındırdığı anlam doğrultusunda hava ile ilgili bir eylem olup, “açmak (hava), hava güzel olmak” anlamına gelmektedir. Ancak yukarıdaki cümlelerde *kibun* (気分) sözcüğü ile eşdizim oluşturduğu görülmektedir. Havanın açması ile duygusal rahatlama arasında bir benzerlik kurulduğu düşünüldüğünde *KIBUN HAVA GİBİ AÇAN BİR ŞEYDİR* kavramsal metaforuna ulaşmak mümkündür.

15. *Monku o tsuketai kimochi ga aru.*

文句をつけたい気持がある。

Şikayet etmek ister bir ruh haline sahibim.

Arimasu (あります) eylemi “olmak, var olmak” anlamında olup, bir şeyin yerini belirtirken ya da sahip olunan bir şeyi anlatırken kullanılmaktadır. Yukarıdaki tümcede ise *kimochi* (気持ち) sözcüğü ile eşdizim oluşturularak sahip olunan duyguyu, hissi belirtmek için

kullanıldığı görülmektedir. Dolayısıyla bu eşdizimden *KIMOCHI SAHİP OLUNAN BİR ŞEYDİR* kavramsal metaforuna ulaşılmıştır.

16. *Jibun no kimochi ga wakarimasen.*

自分の気持ちが分かりません。

Kendi hislerimi bilmiyorum.

Wakaru (わかる) eylemi “anlamak, bilmek” anlamlarına gelmektedir. Yukarıdaki tümceye bakıldığında insanların kendi duygularını anladığı görülmektedir. Derlemdeki diğer örnek tümcelerden başkalarının duygularını anlamının da mümkün olduğu anlaşılmaktadır. Bu eşdizime göre *KIMOCHI ANLAŞILAN/ BİLİLEN BİR ŞEYDİR*.

17. *Kakite no kimochi ga aite ni tsutawareba sorede yoi.*

書き手の気持ちが相手に伝わればそれでよい。

Yazarın duyguları karşı tarafa iletilmişse bu yeterli.

Tsutawaru (伝わる) eylemi “iletilmek, aktarılmak” anlamına gelmektedir. Yukarıdaki tümcede *kimochi* (気持ち) sözcüğünün bu eylemle eşdizim oluşturduğu görülmektedir. Bu eşdizim *KIMOCHI BAŞKASINA İLETİLEN/AKTARILAN BİR ŞEYDİR* kavramsal metaforunu işaret etmektedir.

Tablo 4

“*Kibun* 気分/*Kimochi* 気持ち + *ni* に ilgeci + eylem” Şeklinde Oluşan Eşdizimlerin Anlamları ve Kullanım Sıklıkları

“ <i>Kibun</i> 気分 + <i>ni</i> に ilgeci + eylem” eşdizimi	Sıklık	“ <i>Kimochi</i> 気持ち + <i>ni</i> に ilgeci + eylem” eşdizimi	Sıklık
... <i>kibun ni naru</i> …気分になる (... ruh haline girmek/bürünmek, ... hissetmek)	1119	... <i>kimochi ni naru</i> …気持ちになる (... ruh haline girmek/bürünmek, ... hissetmek)	1451
Örnek: <i>shiwase na kibun ni naru</i> 幸せな気分になる (mutlu bir ruh haline bürünmek/mutlu hissetmek)		Örnek: <i>ii kimochi ni naru</i> いい気持ちになる (iyi hissetmek)	
... <i>kibun ni nareru</i> …気分になれる (... hissedebilmek)	147	<i>kimochi ni junjiru</i> 気持ちに準じる (duygularına uymak)	224
Örnek: <i>ureshii kibun ni nareru</i> うれしい気分にな			

れる (mutlu hissedebilmek)			
... <i>kibun ni suru</i> …気分にする (… hissettirmek)	137	... <i>kimochi ni nareru</i> …気持になれる (… hissedebilmek)	168
Örnek: <i>ii kibun ni suru</i> いい気分にする (iyi hissettirmek)		Örnek: <i>akarui kimochi ni nareru</i> 明るい気持ちにな れる (huzurlu hissedebilmek)	
<i>kibun ni …iru</i> 気分…いる	122	... <i>kimochi ni suru</i> …気持にする (… hissettirmek)	144
Örnek: <i>ii kibun ni natte iru</i> いい気分になっている (iyi hissetmek/iyi olmak)		Örnek: <i>shiawase na kimochi ni suru</i> 幸せな気持ちに する (mutlu etmek)	
<i>kibun ni …kuru</i> 気分…くる	76	<i>kimochi ni …iru</i> 気持…いる	142
Örnek: <i>ii kibun ni natte kuru</i> いい気分になってく る (iyi hisseder hale gelmek)		Örnek: <i>ii kimochi ni natte iru</i> いい気持になっている (iyi hissetmek/iyi olmak)	

Yukarıdaki tablo incelendiğinde, hem eşdizimleri oluşturan sözcüklerin hem de sayısal değerlerin çok benzer olduğu görülmektedir. Dolayısıyla bu tablo ile de *kibun* (気分) ve *kimochi* (気持ち) sözcüklerinin anlamsal ve kullanımsal farklarına ulaşmak mümkün görünmemektedir. Aşağıda bu eşdizimlerin tümce içindeki kullanımları ele alınmaktadır.

18. *Shiawase na kibun ni natta.*

幸せな気分になった。

Mutlu oldum.

19. *Fuyu ga kita no ga ureshi kibun ni naremasu.*

冬が来たのがうれしい気分になれます。

Kışın gelmesiyle mutlu hissedebiliyorum.

20. *Ii kibun ni sasete agereba yoroshii no yo.*

いい気分にさせてあげれば宜しいのよ。

İyi hissettirebilirim ne mutlu.

18, 19 ve 20 numaralı örnek tümcelerde *kibun* (気分) sözcüğünün *ni* (に) ilgeci ve eylemlerle eşdizim oluştururken bu sözcüğün aynı zamanda ön adlarla nitelendiği görülmektedir. Dolayısıyla buradaki eşdizimleri “ön ad + *kibun* (気分) + ilgeç + eylem” şeklinde değerlendirmek daha doğru olacaktır. Çünkü buradaki kavramlaştırma eylemlerden ziyade ön adlarla olmaktadır. Yukarıda ve derlemdeki diğer örneklerde *kibun* (気分) sözcüğü *shiwase na* (幸せな), *ureshii* (うれしい), *ii* (いい) gibi ön adlarla nitelendiğinden buradan **KIBUN NİTELENEN BİR ŞEYDİR** kavramsal metaforuna ulaşılmaktadır.

21. *Ii kimochi ni naru.*

いい気持ちになる。

İyi hisseder oldum. / İyi hissediyorum.

22. *Akarui kimochi ni nareru yo.*

明るい気持ちになれるよ。

Huzurlu hisseder olabildim.

23. *Asa kara shiwase na kimochi ni shite kuremashita.*

朝から幸せな気持ちにしてくれました。

Sabahtan beri mutlu etti beni (sağ olsun).

21, 22 ve 23 numaralı örneklerde de Tablo 4’te *kibun* (気分) sözcüğü ile oluşan eşdizimler ile benzer şekilde “ön ad + *kimochi* (気持ち) + ilgeç + eylem” şeklinde yapılanan eşdizimler görülmektedir. Bu örneklerde *kimochi* (気持ち) sözcüğünü *ii* (いい), *akarui* (明るい), *shiwase na* (幸せな) ön adları nitelemektedir. Bu eşdizimler de **KIMOCHI NİTELENEN BİR ŞEYDİR** kavramsal metaforunu işaret etmektedir.

“*kimochi* (気持ち) + *ni* (に) ilgeç + eylem” yapısına örnek teşkil eden bir başka kullanım sıklığı yüksek eşdizim ise *kimochi ni junjiru* (気持ちに準じる) eşdizimidir. Tümce içindeki kullanımı ise aşığıdaki şekildedir.

24. *Nanika areba donna hōhō demo tsutaete kurereba jibun wa anata no kimochi ni junjite donna gisei o haratte mo jibun no inochi o gisei ni shite mo nan demo dekireba to omou.*

なにかあればどんな方法でも伝えてくれれば自分はあなたの気持ちに殉じてどんな犠牲を払っても自分の命を犠牲にしてもなんでもできればとおもう。

Bir şey olursa ne şekilde olursa olsun iletirseniz ben sizin duygularınıza riayet edip ne pahasına olursa olsun kendi hayatımı feda etmek anlamına gelse bile, her şeyi yapabilirim diye düşünüyorum.

Junjiru (準じる) eylemi “uymak” anlamına gelmektedir. Bu eylemin yukarıdaki tümcede *kimochi* (気持ち) sözcüğü ile eşdizim oluşturduğu görülmektedir. Karşı tarafa uymak için öncelikle uyulacak şeyin anlaşılması gerekir. Dolayısıyla bu eşdizimden *KIMOCHI ANLAŞILAN BİR ŞEYDİR* kavramsal metaforuna ulaşılmaktadır.

Tablo 5

“*Kibun* 気分/*Kimochi* 気持ち + *de* で *ilgeci* + *eylem*” Şeklinde Oluşan Eşdizimlerin Anlamları ve Kullanım Sıklıkları

“ <i>Kibun</i> 気分 + <i>de</i> で <i>ilgeci</i> + <i>eylem</i> ” eşdizimi	Sıklık	“ <i>Kimochi</i> 気持ち + <i>de</i> で <i>ilgeci</i> + <i>eylem</i> ” eşdizimi	Sıklık
... <i>kibun de</i> ... <i>iru</i> ...気分で...いる (...halde/...hissiyle)	93	... <i>kimochi de</i> ... <i>iru</i> ...気持ちで...いる (... halde/... hissiyle)	285
Örnek: <i>ii kibun de damatte iru</i> いい気分で黙っている (iyi bir ruh halinde susup kalmak)		Örnek: <i>kansha no kimochi de kaayaite iru</i> 感謝 の気持ちで輝いている (minnetle parıldamak)	
... <i>kibun de</i> ... <i>miru</i> ...気分で...みる (...halde .... yapıp bakmak, denemek)	17	... <i>kimochi de suru</i> ...気持ちです (... hisle/halde .... yapmak)	49
Örnek: <i>kiraku na kibun de deikyanpu ni itte miru</i> 気楽な 気分でデイキャンプに行ってみる (kaygısız bir halde gündüz kampına gitmek)		Örnek: <i>rakuna kimochi de issho ni shigoto o suru</i> 楽な気持ちで一緒に仕事をする (rahat bir şekilde birlikte çalışmak)	
... <i>kibun de suru</i> ...気分です (... hisle/halde .... yapmak)	13	... <i>kimochi de</i> ... <i>naru</i> ...気持ちで...なる (... hisle .... olmak)	43
Örnek: <i>shiwase na kibun de kea o suru</i> 幸せな気分でケ アをする (mutlulukla özen göstermek)		Örnek: <i>ureshii kimochi de ippai ni naru</i> うれし い気持ちでいっぱいになる (mutlulukla dolu olmak)	
... <i>kibun de tanoshimu</i> ...気分で楽しむ (... halinde eğlenmek)	13	... <i>kimochi de miru</i> ...気持ちで見る (... hissiyle bakmak)	41
Örnek: <i>kankō kibun de tanoshimu</i> 観光気分で楽しむ (gezme havasında eğlenmek)		Örnek: <i>fuan na kimochi de kare o mita</i> (endişeyle ona baktı)	

... <i>kibun de sugosu</i> …気分で過ごす (... ruh haliyle vakit geçirmek)	13	... <i>kimochi de yaru</i> …気持でやる (... hissiyle yapmak)	32
Örnek: <i>ii kibun de sugosu</i> いい気分です (iyi bir ruh haliyle zaman geçirmek)		Örnek: <i>karui kimochi de yaru</i> 軽い気持ちでやる (rahat bir şekilde yapmak)	

Tablo 5'e bakıldığında, eşdizimi oluşturan sözcüklerin diğer tablolarda olduğu gibi benzer oldukları görülmektedir. Ancak bu tablo kullanım sıklıkları açısından değerlendirildiğinde *kimochi* (気持ち) sözcüğüyle oluşan birlikteliklerin *kibun* (気分) sözcüğüyle oluşan birlikteliklere göre daha sık kullanıldığı görülmektedir. Bu durum, yukarıdaki eşdizimlerin kullanım durumları hakkında bir ölçüt kabul edilebilir ancak anlamsal açıdan herhangi bir yargıya ulaşmak mümkün değildir. Yukarıdaki eşdizimler kavramsal metafor kuramı açısından değerlendirildiğinde ise Tablo 4 ile benzer şekilde “*kibun* 気分 /*kimochi* 気持ち + *de* de ilgeci + eylem” yapısındaki eşdizimlerde de kavramlaştırma ilgeçten sonraki eylem ile değil *kibun* (気分) ve *kimochi* (気持ち) sözcüklerinin önündeki ad ve ön adlarla sağlanmaktadır. Bu eşdizimleri içeren bazı örnek tümceler aşağıdaki gibidir.

25. *Minna ii kibun de nonde itakara damatte itanda.*

みんないい気分で飲んでいたので黙っていたんだ。

Herkes iyi bir ruh halinde içtiğinden susup kaldım.

26. *Sā, kondo no shūmatsu wa kiraku na kibun de deikyanpu ni itte miyou.*

さあ、今度の週末は気楽な気分でデイキャンプに行ってみよう。

Hadi, bu hafta sonu kaygısız bir ruh haliyle günlük kampa gidelim.

27. *Shiawase na kibun de kea o sureba kōka datte kawaru hazu.*

幸せな気分でケアをすれば効果だって変わるはず。

Mutlu bir ruh hali ile ilgilenirseniz, etki değişecektir.

25, 26 ve 27 numaralı örneklerde *kibun* (気分) sözcüğü *ii* (いい), *kiraku na* (気楽な), *shiawase na* (幸せな) gibi ön adlar ile nitelenmektedir. Bu ön adlar *kibun* (気分) sözcüğünü somutlaştırmaktadır. Dolayısıyla bu eşdizimlerden *KIBUN NİTELENEN BİR ŞEYDİR* kavramsal metaforuna ulaşılmaktadır.

28. *Kare no me wa kansha no kimochi de kagayaite ita.*

彼の目は感謝の気持ちで輝いていた。

Onun gözleri minnet duygusuyla parlıyordu.

Kagayaku (輝く) eylemi “parlamak” anlamına gelmektedir. Olumlu bir duygu kişinin gözlerini parlatmaktadır. Bu da dışarıdan anlaşılmaktadır. Dolayısıyla bu eş dizimden ulaşılan **KIMOCHI ANLAŞILAN BİR ŞEYDİR** kavramsal metaforudur.

29. *Ureshii kimochi de ippai ni narimasu.*

うれしい気持ちでいっぱいになります。

Mutluluk hissiyle dolu olurum.

29 numaralı tümcede iki farklı kavramlaştırma bulunmaktadır. Bunlardan ilki *ureshii kimochi* (うれしい気持ち) “mutlu his” şeklinde oluşan tamlamadan dolayı **KIMOCHI NİTELENEN BİR ŞEYDİR** kavramsal metaforudur. Diğer ise *kimochi de ippai ni naru* (気持ちでいっぱいになる) “hisle dolu olmak” eşdiziminden dolayı **KIMOCHI YER KAPLAYAN BİR ŞEYDİR** kavramsal metaforudur.

Diğer örnekler **KIMOCHI NİTELENEN BİR ŞEYDİR** kavramsal metaforunu işaret ettiği için burada tamamına yer verilmemiştir.

Tablo 6

“*Kibun* 気分/*Kimochi* 気持ち + *wa* は *ilgeci* + *eylem*” Şeklinde Oluşan Eşdizimlerin Anlamları ve Kullanım Sıklıkları

“ <i>Kibun</i> 気分 + <i>wa</i> は <i>ilgeci</i> + <i>eylem</i> ” eşdizimi	Sıklık	“ <i>Kimochi</i> 気持ち + <i>wa</i> は <i>ilgeci</i> + <i>eylem</i> ” eşdizimi	Sıklık
<i>kibun wa ....iru</i> 気分は…いる (... hissetmek)	22	<i>kimochi wa wakaru</i> 気持はわかる (duygularını anlamak/bilmek)	401
Örnek: <i>kibun wa shizunde iru</i> 気分は沈んでいる (kötü hissetmek/morali bozulmak)			
<i>...kibun wa suru</i> 気分はする (... haldeolmak)	14	<i>...kimochi wa aru</i> …気持はある (... duygusuna sahip olmak)	172
Örnek: <i>ii kibun wa shinai</i> いい気分はしない (iyi hissetmemek)		Örnek: <i>maketakunai kimochi wa aru</i> 負けたくない 気持ちはある (yenilmek istemez duyguya sahip olmak)	
*Örnek cümleler incelendiğinde çoğunlukla			

kibun wa shinai 気分はしない şeklinde eylemin olumsuz çekiminin kullanıldığı görülmektedir.

kibun wa ....naru 気分は…なる
(ruh hali .... olmak)

6

kimochi wa ....iru 気持は…いる
(ruh hali .... olmak)

90

Örnek:

kibun wa yoku naru 気分はよくなる
(ruh hali iyi olmak)

Örnek:

kimochi wa harete iru 気持は晴れている
(ruh hali iyi olmak)

kibun wa kawaru 気分は変わる
(ruh hali değişmek)

14

kimochi wa kawaru 気持は変わる
(ruh hali değişmek)

59

kibun wa ....shimau 気分は…しまう
(ruh hali değişmek)

6

...kimochi wa suru …気持はする
(... hissetmek)

41

Örnek:

kibun wa kawatte shimau 気分は変わってしま
う
(ruh hali değişmek)

Örnek:

ii kimochi wa shinai いい気持はしない
(iyi hissetmemek)

Örnek tümceler incelendiğinde çoğunlukla *kimochi wa shinai* 気持ちはしない şeklinde eylemin olumsuz çekiminin kullanıldığı görülmektedir.

Yukarıdaki tabloda *kimochi wa wakaru* (気持ちは分かる) eşdiziminin oldukça yüksek bir kullanım sıklığına sahip olduğu görülmektedir. Buna karşın *kibun wa wakaru* (気分は分かる) eşdizimi listenin sonlarında sadece 1 kullanım sıklık değeri ile yer almaktadır. Bu durumda şimdiye kadar ele alınan eşdizimler arasında en belirgin kullanımsal farka ulaşıldığı söylenebilir. Diğer taraftan Tablo 6’da yer alan eşdizimler sıklık oranları farklılık gösterse de sözcüksel açıdan benzerlik göstermektedir. Aşağıda yukarıdaki tabloda yer alan eşdizimler kavramsal metafor kuramı açısından değerlendirilmektedir.

30. *Kibun wa shizunde iru ga, naze ka kankaku ga saete iru.*

気分は沈んでいるが、なぜか感覚がサエている。

Moralim bozuk ama nedense hislerim açık/berrak.

Shizumu (沈む) eylemi “batmak” anlamına gelmektedir. Batmak eylemi ise üstte görünür durumda iken aşağı doğru hareket edip görünmez duruma gelmek anlamındadır. Dolayısıyla *kibun wa shizumu* (気分は沈む) eşdiziminden *KIBUN YÜKSELEN-ALÇALAN BİR ŞEYDİR* kavramsal metaforuna ulaşılmaktadır. Bunun temelinde aynı zamanda *YUKARIDAKİ İYİDİR; AŞAĞIDAKİ KÖTÜDÜR* kavramsal metaforu bulunmaktadır.

İi kibun wa shinai (いい気分はしない) eşdizimi Tablo 4 ve 5'teki eşdizimlerle benzer şekilde *KIBUN NİTELENEN BİR ŞEYDİR* kavramsal metaforunu işaret ettiği için tümce içinde ayrıca yer verilmemiştir. Benzer eşdizim *kimochi* (気持ち) sözcüğü için de geçerli olduğundan buradaki kavramsal metafor *KIMOCHI NİTELENEN BİR ŞEYDİR* kavramsal metaforudur.

Diğer eşdizimler ise *kibun wa yoku naru* (気分はよくなる) “morali/duygu durumu iyi olmak”, *kibun wa kawaru* (気分は変わる) / *kibun wa kawatte shimau* (気分は変わってしまう) “morali/duygu durumu değişmek” şeklinde olup, bu eşdizimler *KIBUN DEĞİŞKEN BİR ŞEYDİR* kavramsal metaforunu işaret etmektedir. Ayrıca *kimochi wa kawaru* (気持ちは変わる) şeklindeki benzer eşdizimden hareketle *KIMOCHI DEĞİŞKEN BİR ŞEYDİR* kavramsal metaforu da söz konusudur.

“Duygularını anlıyorum” anlamındaki *kimochi wa wakaru* (気持ちは分かる) eşdizimi yüksek kullanım sıklığına sahip olup derlemde “senin duygularını anlıyorum” anlamına gelen *kimi no kimochi wa wakaru* (君の気持は分かる) gibi örnekler de bulunmaktadır. Buna göre bu eşdizimden *KIMOCHI ANLAŞILAN BİR ŞEYDİR* kavramsal metaforuna ulaşılmaktadır.

31. *Wakai mono ni maketakunai kimochi wa aru.*

若い者に負けたくない気持ちはある。

Gençlere yenilmek istemez bir duyguya sahibim.

Arimasu (あります) eylemi “olmak, var olmak” anlamında olup, bir şeyin yerini belirtirken ya da sahip olunan bir şeyi anlatırken kullanılmaktadır. Dolayısıyla *arimasu* (あります) eylemi ile oluşan eşdizimden *KIMOCHI SAHİP OLUNAN BİR ŞEYDİR* kavramsal metaforuna ulaşılmaktadır.

32. *Watashi no kimochi wa harete iru.*

私の気持ちは晴れている。

Ruh halim/duygu durumum iyi.

hareru (晴れる) eylemi “açmak (hava), hava güzel olmak” anlamına gelmektedir. Yukarıda benzer eşdizimin *kibun* (気分) sözcüğü ile oluştuğu da görülmüştü. Bu eşdizimden de *KIMOCHI HAVA GİBİ AÇAN BİR ŞEYDİR* kavramsal metaforuna ulaşmak mümkündür.

Değerlendirme

Kavramsal metafor kuramı çerçevesinde yapılan çözümlemede “*kibun* 気分/*kimochi* 気持ち + ilgeç + eylem” şeklinde oluşan eşdizimlerden *kibun* (気分) ve *kimochi* (気持ち) sözcükleri ile ilgili aşağıdaki kavramsal metaforlara ulaşılmıştır:

Tablo 9

Kibun (気分) ve *Kimochi* (気持ち) Sözcüklerine ait Kavramsal Metaforlar

Kavramsal metaforlar	<i>Kibun</i> (気分)	<i>Kimochi</i> (気持ち)
TADI OLAN / TADILAN BİR ŞEY	✓	
ZARAR GÖREN BİR ŞEY	✓	
DIŞA YANSIYAN BİR ŞEY	✓	
YÜKSELEN / COŞAN BİR ŞEY	✓	
DÜŞEN / ALÇALAN BİR ŞEY	✓	
ÜSTÜN DÜZEYDE OLAN / OLMAYAN BİR ŞEY	✓	
SAHİP OLUNAN BİR ŞEY		✓
BİLİNEN / ANLAŞILAN BİR ŞEY		✓
İLETİLEN / AKTARILAN BİR ŞEY		✓
KELİMELERE DÖKÜLEN BİR ŞEY		✓
GÖSTERİLEN / ANLATILAN BİR ŞEY		✓
YER KAPLAYAN BİR ŞEY		✓
DEĞİŞEN / DEĐİŐKEN BİR ŞEY	✓	✓
HAVA GİBİ AÇAN BİR ŞEY	✓	✓
NİTELENEN BİR ŞEY	✓	✓

Yukarıdaki tabloya göre, *kibun* (気分) ve *kimochi* (気持ち) sözcükleri benzer kavramsal metaforlara sahip olsalar da, aynı zamanda farklı kavramsal metaforlarla da ilişkilendirilmektedir. *Kibun* (気分), tadı olan, dolayısıyla tadılabilen ve bedeninin içinde yukarı-aşağı hareket edebilen bir nitelik taşımaktadır. Diğer taraftan, *kimochi* (気持ち) anlaşılabilir, başkalarına iletilebilir, kelimelerle ifade edilebilir ve bedende belirli bir alan kaplayan özelliklere sahiptir.

Kibun (気分) ve *kimochi* (気持ち) sözcükleri arasındaki bu farklılıkların anlaşılması, Japon kültüründeki duygusal ifade biçimlerinin incelenmesinde büyük önem taşımaktadır. Bu bağlamda, *kibun* (気分) ve *kimochi* (気持ち) sözcüklerinin farklı kavramlaştırılma şekillerine ulaşmak, bu kelimelerin doğru bir şekilde anlaşılması ve kullanılması açısından önemlidir. Dolayısıyla, bu sözcüklerin farklı kavramsal metaforlarına hâkim olmak, Japon dilinde doğru bir şekilde iletişim kurmak için gereklidir.

Sonuç

Bu makalede “*kibun* 気分 / *kimochi* 気持ち + ilgeç + eylem” şeklinde oluşan eşdizimler kullanım sıklıkları ile birlikte ele alınmış ve kavramsal metafor kuramı açısından değerlendirilmiştir. *Kibun* (気分) ve *kimochi* (気持ち) sözcükleri ile oluşan eşdizimlerin sadece kullanım sıklığı açısından incelenmesi yakın anlamlı sözcüklerin kullanımları hakkında kısmen fikir verirken, anlamlarının betimlenmesinde yetersiz kalmaktadır. Ancak *kibun* (気分) ve *kimochi* (気持ち) sözcükleri ile eşdizim oluşturan diğer sözcüklerin yakın anlamlı sözcüklerin kavramlaştırılma şekillerine ulaşılması noktasında önemli bir veri olduğu anlaşılmıştır.

Yakın anlamlı sözcüklerin kavramsal çerçeveleri, dilin derinliği ve zenginliği hakkında önemli ipuçları verirken bu sözcükler üzerinde yapılan çalışmalar, dilin ve kültürün daha iyi anlaşılmasına katkı sağlamaktadır. Bu makalede kullanılan kavramsal metafor kuramı, yakın anlamlı sözcüklerin kavramsal çerçevelerinin anlaşılmasında önemli bir araçtır. Kavramsal metafor kuramı, düşünce ve algı süreçlerinin dil aracılığıyla nasıl ifade edildiğini göstermekte ve bu sayede dil yoluyla farklı toplumların düşünce yapılarına erişim sağlamayı mümkün kılmaktadır.

Sonuç olarak bu makale, yakın anlamlı sözcükler arasındaki farklılıkların tespitinde, sözcük birlikteliklerine dayalı olarak kavramsal metaforların belirlenmesinin daha etkili bir yöntem olduğunu göstermektedir. Diğer taraftan bu çalışma, dil öğrenenler, tercümanlar ve dilbilimciler için önemli bir kaynak olmakla birlikte, yakın anlamlı sözcüklerin incelenmesi noktasında etkili bir yaklaşım sunmaktadır.

Kaynakça

- Aprilani, F. (2019). Analisis (kimochi, kibun, dan kigen) dalam novel kitchin karya Banana Yoshimoto: Kajian sintaksis dan semantik. *Sakura*, 1(2), 45-57.
- BCCWJ *Balanced corpus of contemporary written Japanese (Günümüz Japonca yazın dili derlemi)*. <https://nlb.ninjal.ac.jp/>
- Demirci, M. (1998). *Japonca-Türkçe sözlük*. İstanbul: Japon Kültür ve Enformasyon Merkezi.
- Firth, J. R. (1968). A synopsis of linguistic theory 1930-55. F. R. Palmer (Ed.), *Selected papers of J. R. Firth (1952-59)* içinde (s. 168-205). London: Longman.
- Gibbs, R. W. (Ed.). (2008). *The Cambridge handbook of metaphor and thought*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Han, S. H. (2019). Ruigigo ‘kibun’ ‘kimochi’ ‘kigen’ no shiyō jittai ni tsuite — Kankokujin nihongogakushūsha o taishō ni —. *Ilbon-eomunhag*, 85, 153-173.
- Iwasa, Y. (2011). Nihongo kyōiku ni okeru ruigigo shidō no ikkōsatsu: Keitōtekina shidōgenri e mukete no teigen. *Shōbigakuendaigaku sōgō seisaku kenkyū kiyō*, 20, 17-24.
- Kara, N. (2017). *Japonca-Türkçe/Türkçe-Japonca Standart Sözlük*. Ankara: Engin Yayınevi.
- Kenbō, H. (1982). *Sanseidō Kokugo Jiten Third Edition*. Tōkyō: Sanseidō.
- Kibun. (t.b.). *BCCWJ Balanced corpus of contemporary written Japanese (Günümüz Japonca yazın dili derlemi)* içinde. <https://nlb.ninjal.ac.jp/headword/N.00433/>
- Kimochi. (t.b.). *BCCWJ Balanced corpus of contemporary written Japanese (Günümüz Japonca yazın dili derlemi)* içinde. <https://nlb.ninjal.ac.jp/headword/N.00106/>
- Kövecses, Z. (2010). *Metaphor: A practical introduction*. Oxford: Oxford University Press.
- Lakoff, G. (1993). The contemporary theory of metaphor. Andrew Ortony (Ed.), *Metaphor and Thought* içinde (s. 202-251). New York: Cambridge University Press.
- Lakoff, G. ve Mark, J. (1980). *Metaphors we live by*. London: The University of Chicago Press.
- Lakoff, G. ve Mark, J. (2010). *Metaforlar hayat, anlam ve dil*. (G. Y. Demir, Çev.). İstanbul: Paradigma Yayıncılık. (Orijinal Çalışma Basım Tarihi 1980).
- Matsumura, A. (2019). *Daijirin dai yonhan*. Tōkyō: Sanseidō.
- Shenghua, Z. ve Chunhui, S. (2020). Analysis of synonyms ‘kigen’, ‘kibun’ and ‘kimochi’. *Modern linguistics*, 8(5). 680-685.

Takeuchi, K. (2000). *Nihongo Torukogo Jiten (Japonca-Türkçe Sözlük)*. Tökyö: Daigaku Shorin.

Yoshida, M. ve Nakamura, Y. (2009). *Furigana Japanese dictionary*. Japan: Kodansha.

Yoshida, T. (2005). An analysis of the semantic features of 'kimochi' and 'kibun'. *Taiwan Nihongo Bungakuö*, 20, 291-314.